पाठयक्रमको रुपरेखाः– संयुक्त र एकिकृत परीक्षा प्रणाली (Integrated & Unified Examination System) को आधारमा निम्नानुसारका हुनेछ ।

भाग - १

लिखित परीक्षा **(Written Examination)**:– प्रथम चरण पूर्णाङ्क :– १००
द्वितीय चरण पूर्णाङ्क :– २००

भाग - २

अन्तिम चरण **(Final Examination)** :– कम्प्यूटर सीप परीक्षणर अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :– ५०

लिखित परीक्षा योजना **(Written Examination Scheme)**

१. लिखित परीक्षा :- प्रथम चरण **(First Phase)**

तालिका (१)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	पशनसख्या **X** अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान तथा आधारभुत कार्यालय सीप परीक्षण (General Knowledge & Basic Office Skills Test)	१००	४०	वस्तुगत (Objective): बहुवैकल्पिक प्रश्न (Multiple Choice Questions)	५० प्रश्न x २ अङ्क	४५ मिनेट

२. लिखित परीक्षा :- द्वितीय चरण **(Second Phase)**

तालिका (२)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या **X** अङ्क	समय
द्वितीय	कायालय व्यवस्थापन (Office Management)	१००	४०	विषयगत (Subjective): छोटो र लामो उत्तर (Short &Long Answers)	१२ प्रश्न x ५ अङ्क ४ प्रश्न x १० अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट
तृतीय	काय ज्ञान सम्बन्धी (Job Knowledge related subject)	१००	४०	विषयगत (Subjective): छोटो र लामो उत्तर (Short &Long Answers)	८ प्रश्न x ५ अङ्क ६ प्रश्न x १० अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट

अन्तिम चरण - कम्प्यूटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता **(Computer Skill Test & Interview)**

तालिका (३)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
कम्प्यूटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	१५ मिनेट
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता(Interview)	४०	मौखिक (Oral)	

द्रष्टव्य :

१. यो पाठयक्रम योजनालाइ संयुक्त र एकीकृत परीक्षा प्रणालीका आधारमा अप्राविधिक तर्फ न्याय, परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवाका सबै समुहको लागि लिखित परीक्षा (प्रथम चरण र द्वितीय चरण) तथा अन्तिम चरण (कम्प्यूटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता) गरी दुई भागमा विभाजन गरिएका छ ।

२. तालिका (१) र तालिका (२) मा दिईएका अनुसारका लिखित परीक्षा माथि उल्लिखित सब सेवाका सबै समुहको लागि अनिर्वाय हुनेछ ।

३. माथि उल्लिखित सेवाका सबै समुहको लागि प्रथम, द्वितीय र तृतीय पत्र/विषयका विषयवस्त एउटै (Common) र अनिवार्य हुनेछ ।

४. लिखित परीक्षाका प्रश्नपत्रका माध्यम भाषा नेपाली हुनेछ । तर विषयवस्तुलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने अवस्थामा अंग्रेजी शब्द कोष्ठभित्र राखेर समेत प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

५ लिखित परीक्षाका माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।

६. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरुका गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइन छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।

७. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरु हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator)प्रयोग गन पाइने छैन ।

८. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या,अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धितपत्र/विषयमा दिईए अनुसार हुनेछ ।

९. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरुका उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।

१०. यस पाठयक्रम योजना अन्तर्गतकापत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठयक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरु परीक्षाका मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधनभई हटाईएका वा थप गरी संशोधनभई) कायम रहेकालाई यस पाठ्क्रममा परेका सम्झनु पर्दछ ।

११. प्रथम चरण **(First Phase)** को लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाइ मात्र द्वितीय चरण **(Second Phase)** का लिखित परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।

१२. लिखित परीक्षाका प्रथम चरण (First Phase) मा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको शतप्रतिशत अङ्क तथा द्वितीय चरण (Second Phase) को प्राप्ताङ्कहरु जोडि कूल अङ्कको आधारमा लिखित परीक्षाका नतिजा प्रकाशित गरिनेछ ।

१३. लिखित परीक्षामा छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र अन्तिम चरणका कम्प्युटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।

१४. लिखित परीक्षा र अन्तिम चरणका कम्प्युटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ताको कुल अङ्क योगका आधारमा अन्तिम परीक्षाफल प्रकाशित गरिनेछ ।

१५. पाठयक्रम लाग मिति : २०७८।०४।२७ गते देखी ।

प्रथम पत्र :- सामान्य ज्ञान तथा आधारभुत कार्यालय सीप परीक्षण
(General Knowledge and Basic Office Skills Test)

खण्ड **(A) :** सामान्य ज्ञान (General Knowledge)

खण्ड **(A): 60** अङ्क	३० प्रश्न× २ अङ्क = ६० अङ्क

१. सौर्यमण्डल र भूगोल (६ प्रश्न **×** २ अङ्क = १२ अङ्क)

- १.१ सौर्यमण्डल र पृथ्वी सम्बन्धी सामान्य जानकारी ।
- १.२ विश्वको भूगोल - महादेश, महासागर, ध्रुव, अक्षांश, देशान्तर, समय, दुरी, पर्वतश्रृंखला, भूकम्प, ज्वालामुखी, नदी, हिमनदी, ताल, जलवायु ।
- १.३ नेपालका भूगोल - भौगोलिक अवस्था, धरातलीय स्वरुप र प्राकृतिक सम्पदा (जलस्रोत, जीवजन्तु, वनस्पति, माटो, खनिज पदार्थ, पहाड) ।

२. इतिहास (६ प्रश्न **×** २ अङ्क = १२ अङ्क)

- २.१ विश्वका इतिहास - औद्योगिक क्रान्ति, फ्रान्सको राज्यक्रान्ति, अमेरिकी स्वतन्त्रता सङग्राम, रुसी / अक्टोवर क्रान्ति, प्रथम र द्वितीय विश्वयुद्ध तथा भारतीय स्वतन्त्रता सङग्रामः घटना, कारण र परिणामहरू ।
- २.२ नेपालका इतिहास (प्राचीन कालदेखि हालसम्म)
  - २.२.१ किराँतकाल, लिच्छविकाल र मध्यकालः सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक एवं राजनीतिक अवस्था ।
  - २.२.२ आधुनिक इतिहास (नेपालको एकीकरण देखि हालसम्म): राजनीतिक घटनाक्रम, सामाजिक, सांस्कृतिक र आर्थिक अवस्था ।

३. नेपालको सामाजिक, आर्थिक अवस्था र शासनपद्धति (६ प्रश्न **×** २ अङ्क = १२ अङ्क)

- ३.१ नेपालका सामाजिक अवस्था, परम्परा, मूल्य र मान्यता, धर्म, जातजाति, भाषाभाषी, संस्कृति, कला, साहित्य, संगीत, सांस्कृतिक सम्पदा ।
- ३.२ आर्थिक परिसूचकहरू (आर्थिक वृद्धि, कुल ग्राहस्थ उत्पादन, प्रति व्यक्ति आय, विप्रेषण, वैदेशिक लगानी, वैदेशिक सहयोग)
- ३.३ आर्थिक अवस्था (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, विकास योजना) सम्बन्धी जानकारी ।
- ३.४ नेपालका शासनपद्धति र सरकार - संविधान, संघीय शासन प्रणाली र राजनीतिक व्यवस्था ।

४. विज्ञान प्रविधि, जनस्वास्थ्य र वातावरण (६ प्रश्न **×** २ अङ्क = १२ अङ्क)

- ४.१ मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पान विज्ञानका प्रमुख आविष्कार र नविनतम गतिविधिहरु सम्बन्धी जानकारी ।
- ४.२ जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी जानकारी ।
- ४.३ पर्यावरण, जैविक विविधता, दिगो विकास, जलवायु परिर्वतन, वातावरण व्यवस्थापन, प्रदुषण, जनसंख्या, शहरीकरण, बसोवास (बँसाईसराई) सम्बन्धी जानकारी ।

५. अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र समसामयिक गतिविधिहरु (६ प्रश्न **×** २ अङ्क =१२ अङ्क)

- ५.१ अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा संघ/संस्था - संयुक्त राष्ट्रसंघ र क्षेत्रीय संगठन (सार्क, आसियान, युरोपियन युनियन) ।
- ५.२ राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरु र महत्वपूर्ण व्यक्तित्व तथा विचारकहरु सम्बन्धी जानकारी ।

खण्ड **(B) :** आधारभुत कार्यालय सीप परीक्षण (Basic Office Skills Test -BOST)

खण्ड **(B): 40** अङ्क	२० प्रश्न× २ अङ्क = ४० अङ्क

आधारभुत कार्यालय सीप परीक्षण **(BOST)** अर्न्तगत देहायका परीक्षणहरु रहेका छन :

१. रुजु गर्ने **(Verification test)** : यस परीक्षणमा तथ्यांक, संख्या वा शाब्दिक सूचनालाई जाँच गर्ने वा त्रुटी पत्ता लगाउन अथवा समानता वा भिन्नता पत्ता लगाउन किसिमका प्रश्नहरु समावेश हुनेछन ।

२. खाली स्थान वा क्रम पुरा गर्ने **(Completion):** यस परीक्षणमा शाब्दिक वा संख्यात्मक वा अशाब्दिक (चित्रात्मक) विवरणका तार्किक रुपमा खाली स्थान, क्रम, ढाँचा वा मेट्रिक्स पुरा गरी समाधान गन किसिमका प्रश्नहरु समावेश हुनेछन ।

३. वर्गीकरण गन **(Classification) :** यस परीक्षणमा शाब्दिक वा संख्यात्मक वा अशाब्दिक (चित्रात्मक) विवरणका तार्किक रुपमा वर्गीकरण गन वा भिन्नता पत्ता लगाउन किसिमका प्रश्नहरु समावेश हुनेछन ।

४. सम्बन्ध परीक्षण **(Analogy):** यस परीक्षणमा शाब्दिक वा संख्यात्मक वा अशाब्दिक (चित्रात्मक) विवरणको तार्किक रुपमा सम्बन्ध पत्ता लगाउन किसिमका प्रश्नहरु समावेश हुनेछन ।

५. फाइलिङ अभिरुचि परीक्षण **(Filing aptitude test):** यस परीक्षणमा शाब्दिक र संख्यात्मक फाइलिङ वस्त वा प्रक्रियालाइ वर्णमालाक्रम, संख्यात्मकक्रम वा कालक्रम अनुसार समाधान गन किसिमका प्रश्नहरु समावेश हुनेछन।

६. निर्देशन अनुसरण गर्ने **(Follows the instructions)** : यस परीक्षणमा दिइएका लिखित निर्देशनलाइ हुबह अनुसरण गरी समाधान गन किसिमका प्रश्नहरु समावेश हुनेछन ।

७. संख्यात्मक चार्तुयता परीक्षण **(Numerical reasoning test):** यस परीक्षणमा सामान्य अंकगणितीय क्रिया सम्बन्धी प्रश्नहरु समावेश हुनेछन ।

८. कोडिङ र भिडान परीक्षण **(Coding & Matching test):** यस परीक्षणमा शाब्दिक वा संख्यात्मक विवरणका कोडिङ र भिडान सम्बन्धी प्रश्नहरु समावेश हुनेछन ।

९. विश्लेषणात्मक तार्किकता परीक्षण **(Analytical reasoning test):** यस परीक्षणमा शाब्दिक वा संख्यात्मक वा अशाब्दिक (चित्रात्मक) किसिमका विश्लेषणात्मक तार्किकता सम्बन्धी प्रश्नहरु समावेश हुनेछन ।

१०. दिशा र दुरी ज्ञान परीक्षण **(Direction & Distance sense test):** यस परीक्षणमा दिशा र दुरी पत्ता लगाउन किसिमका प्रश्नहरु समावेश हुनेछन ।

द्रष्टव्य :-यस पत्र सामान्य ज्ञान र आधारभुत कार्यालय सीप परीक्षण विषयका पाठयक्रमका एकाईहरुबाट सोधिन प्रश्नहरुका संख्या निम्नानुसार हुनेछ । सामान्य ज्ञानमा यथासम्भव क्रमशः Level I का ६० प्रतिशत र Level II का ४० प्रतिशत प्रश्नहरु सोधिनेछ ।

प्रथमपत्र	सामान्य ज्ञान					आधारभुत कार्यालय सीप परीक्षण
अङ्कभार	६०					४०
इकाइ	१	२	३	४	५	प्रत्येक इकाइ समान २ वटा गरी २० प्रश्नहरु सोधिनेछ ।
पशन सख्या	6	6	6	6	6	
जम्मा श्न	(Level I = 18 र Level II = 12) जम्मा 30					20

आधारभुत कार्यालय सीप परीक्षण **(BOST)** का मुख्य उद्देश्य उम्मेदवारले कार्यालयका कामहरू छिटा र सटीक रूपमा सम्पादन गर्न सक्ने क्षमताका आकलन गर्नु हा । जस्ता छिटा छिटा पढने, शाब्दिक र संख्यात्मक जानकारीको शुद्धता जाँच्न सक्ने, सूचनाहरु तुलना गर्न सक्ने, लिखित निर्देशनहरुको राम्ररी पालना गर्न सक्ने,
लिखित सामग्री बुझ्ने र व्याख्या गर्न सक्ने तथा सामान्य निर्णय लिन सक्ने हो । यस परीक्षणले समस्याको समाधानका लागि उपयुक्त अंकगणित क्रिया/प्रक्रिया निर्धारण गर्न उम्मेदवारका क्षमता र तार्किकताका मूल्याकन गर्दछ। यसले उम्मेदवारका गति र शुद्धताका क्षमता जाँच्नुका साथै स्थान सम्बन्धी क्षमताका पनि मूल्याकन गर्दछ । आधारभुत कार्यालय सीप परीक्षणका उद्देश्य विद्यालयमा अध्ययन गरेका कुनै खास विषयमा आधारित नभई दशम कक्षा उतीर्ण शिक्षित व्यक्तिले उत्तर दिन सक्ने स्तरका हुनेछ । यस परीक्षणले निश्चित नियमहरुको आधारमा सहजबुद्धि साथ व्यक्तिल तर्कसंगत सोचविचार गरी समस्या समाधान गर्न सक्ने सामर्थ्य वा सीप सम्बन्धमा बढी जोड दिन्छ । यसले व्यक्तिका घोकने (कण्ठस्त गर्ने) क्षमतालाई भन्दा विश्लेषण क्षमतालाई प्रतिबिम्वित गर्दछ ।

विषयः- कम्प्यूटर सीप परिक्षण **(Computer Skill Test)**

1. Windows Basic

- Introduction to Graphical User Interface
- Starting and shutting down Windows
- Basic Windows Elements - Desktop, Taskbar, My Computer, Recycle Bin, etc.
- Concept of files and folders
- Searching files and folders

2. Word Processing/ MS Word

- Creating, saving and opening documents
- Typing in Devanagari and English
- Text formatting (Font, Size, Color, Underline, Italic, Bold, etc) and paragraph formatting (alignment, indentation, spacing)
- Inserting header, footer, page number
- Page setting (margin, page size, orientation), previewing and printing of documents

प्रयोगात्मक परीक्षा योजना **(Practical Examination Scheme)**

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	विषयवस्त शीर्षक	अङ्क	समय
कम्प्यूटर सीप परीक्षण **(Computer Skill Test)**	१०	प्रयोगात्मक **(Practical)**	Devanagari Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			English Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			Windows basic and Ms-Word	५ अङ्क	५ मिनेट

<u>पाठयक्रमका उद्देश्यः-</u>

आजको वैज्ञानिक युगमा दैनिक जीवनमा आइपन व्यावहारिक समस्या समाधानका लागि सूचना र संचार प्रविधिसँग परिचित र न्यूनतम ज्ञान, सीप र धारणा भएका व्यक्ति हुन अपरिहार्यता रहेको छ। तसर्थ देश विकासको मेरुदण्डको रुपमा रहेका निजामती कर्मचारी छनौट गदा आधारभूत कम्प्यूटर ज्ञान र सीप भएका व्यक्ति छनौट गर्न उपयुक्त हुन्छ । त्यसमा पनि खरिदार पदमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाइ कम्प्यूटर सम्बन्धी गर्नुपर्ने सामान्य समस्याहरु हल गर्ने क्षमता हुन अनिवार्य देखिन्छ। त्यसैले अप्राविधिक तर्फका न्याय, परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा, राजपत्र अनंकित द्वितीय श्रेणी, खरिदार वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाका द्वितीय चरणमा कम्प्यूटर सीप परीक्षण प्रयोगात्मक परीक्षा समावेश गरि यो पाठ्यक्रम तयार पारिएको छ।

अंग्रेजी वा देवनागरी **Typing Skill Test**का लागि निर्देशनः-

1. देवनागरी Typing Skill Test का लागि १५० शब्दहरुका एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछः-

	शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (**Correct Words/Minute**)	पाउन अंक
	५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
	५ वा सा भन्दा बढी र ७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
	७.५ वा सा भन्दा बढी र १० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
	१० वा सा भन्दा बढी र १२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
	१२.५ वा सा भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
	१५ वा सा भन्दा बढी र १७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
	१७.५ वा सा भन्दा बढी र २० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
	२० वा सा भन्दा बढी र २२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
	२२.५ वा सोभन्दा बढी र २५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक
	२५ वा सा भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अंक

2. English Typing Skill Test का लागि २०० शब्दहरुका एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछः-

	शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (**Correct Words/Minute**)	पाउन अंक
	६ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
	६ वा सा भन्दा बढी र ९ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
	९ वा सा भन्दा बढी र १२ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
	१२ वा सा भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
	१५ वा सा भन्दा बढी र १८ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
	१८ वा सा भन्दा बढी र २१ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
	२१ वा सा भन्दा बढी र २४ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
	२४ वा सो भन्दा बढी र २७ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
	२७ वा सोभन्दा बढी र ३० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक
	३० वा सा भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अंक

3. अंग्रेजी वा देवनागरी Typing मा दिइएको Text लाई आधार मानी टाइप गरेका Text सँग भिडाई चेक गरिनेछ । दिइएका अंग्रेजी वा देवनागरी Text मा उल्लेखित स्थान बमोजिम परीक्षार्थीहरुले आफनो Text मा Punctuation टाइप नगरेका पाइएमा त्यसका शब्दमा गणना गरिने छैन । तत्पश्चात निम्न Formula प्रयोग गरी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute) निकालिनेछ ।

Formula:

$$\text{शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute)} = \frac{(\text{Total words typed} - \text{Wrong words})}{5}$$